

Avskrift av inventarieförteckning 1829

ATA.

2019

År 1829 d. 30 Juni förrättades uti Tolfta kyrka af Upsala Erkestift och Län samt Öhrbyhus Contract den af Kongl. Majt i Nåder anbefallda Inventering till forntida minnesmärkens fredande och bevarande. Närvarande vid denna förteckning voro: Max. Ven. Constist. Ombud Herr Bruksinspectoren Carl Georg Psilander ifrån Strömbergs Bruk, församlingens Vice Pastor, Comministern Herr Eric **Reuknow?** Samt kyrkvårdarne Pehr Olson i Idallskoga och Anders Jansson i Ehrssta.

Tolfta kyrkas ålder är icke känd. Efter uppgift har yttre taket, Åhr 1802, genom vareld afbrunnit, hvarefter på denna kyrka blifvit uppfördt brutet tak av Spån istället för det varande Spetsiga.

Sjilfa kyrkan är byggd i det närmaste i Öster och Vester, har en ingång genom Vapenhuset å Södra sidan, samt å Vestra gafveln en mindre dörr, hvars öfre del tjenar till fenster, på sidan af hvilket uti muren är ett lika beskaffadt fenster. Kyrkan är byggd af Gråsten, med tillhjälp af Tegel närmast Taklaget, samt har ett högt och sundt läge och är väl vårdad så väl till sin yttre som inre del. Inre taket består af 3 korshvalf, hvilande på 4 i muren på hvardera sidan fastbygda Pelare, och prydt med en mängd forntida målningar, hvilka synas föreställa Personer och händelser så väl uti Gamla som nya Testamentet. Väggarne äro hvitlimmade, och finnas, på Södra väggen 2ne fenster, på norra 2 större och ett mindre under Lektret, samt ett midt öfver Altarbordet, hafvande ett Draperi på hvardera sidan.

Altaret, som saknar Altartafla, består af ett aflångt bord, marmorerad, samt halft oval Altar Ring, likaledes marmorerad.

Predikstolen, stående vid en Pelare tätt invid Sacristii Dörren, är åttkantig, har 5 uthuggningar med en bild i hvardera, föreställande, som det synes, Christus och de 4 Evangelisterne. Bilderne äro till en del förgyllda och till en del försilfrade. Taket likaledes åttkantigt, är marmorerad, har förgyllda Sirater, en förgylld dufva i midten, ofvanpå en blåmålad Glob med försilfrade Sirater samt öfverallt ett förgylldt Lamb liggade på en Bibel och en Fana der bredvid. Under taket, på Pelaren, är en förgylld Sol med Jehovah i midten samt bakpå och på sidorna ett blåmåladt Drapperi. Ofvanför Predikstolesdörren är en förgylld Lampa, under hvilken löses följande "Detta Verket är upprättadt under Pastor Martino Nezelio Åo 1708". På yttre sidan af uppgången till Predikstolen äro förgyllda Sirater, infattade uti marmorerade Spegel.

På Lektret är ett Orgelverk af 6 Stämmor. Verket är perlfärgadt med förgyllda Ornament.

Uti Choret äro uppsatte i förgyllda Ramar under glas: Kon. Gustaf IIIs Tal på RiksSalen d. 25 Junii 1771. Samme Konungs Tal på RiksSalen d. 21 Augusti 1772 samt i Svart Ram under glas: Kon. Carl XIIIs Tal på RiksSalen d. 2 Maj 1810. Äfven finnes uti Choret öfver Sacristii dörren ett Adeligt Vapen

med vidhängande Sorgfana. Efter berättelse skall detta vapen tillhört en Planting Gyllenboga; men Inscriptionen som finnes derunder är oläslig.

Vid en Pelare under Lektret sitter en gammal Värja, men, hvem den tillhört, är obekant.

I Choret midt för Altaret är en Grafsten med följande Inscription i Sten: "Här ligger fordom Brukspatron på Strömsberg Herr Hans Gabriel Enander med sin Maka Catharina Leufstadia, samt nogra barn, en Måg och barnbarn. Rör intet Stenen. Oroa intet benen, utan tänk uppå endan, så gör tu aldrig illa. 1733 d. 16 februari".

På Nora sidan om Altaret en grafsten med följande Inscription: "Här under hvilar Vålbn:ne Fru Catharina Planting i bro med dels båda sina k. Männer Brukspredikanten vid Löfstad H. Mag. Johan Novellius och Gen. Majoren Vålbn:ne Herr Michail Planting som tjient konungen och fosterlandet uti 42 år. Begravden Ao 1730, hvilskas benn måste få i ro hvila till Domedag. – Denna graf och Sten byggdes och hitlagd Ao 173?"

På Södra sidan om Altaret en grafsten, hvarpå läses: "Denna graf hörer BruksBokhållaren Johan Holmberg och hans arfvingar till. Ao 1744".

En annan grafsten på samma sida i Choret har följande påskrift: "Jag ligger och sofwer och vaknar igen thy Herren Uppehåller mig. Ps. 3. – Uti thetta minne lefde lärde och affsomnade hederlige Prestmannen Hr Lars Petri Hr Verenstet Prest på Ups. Slot 4 år Capl. Här i Westland och Tolfsta 18 år oc Pastor 21 år. Död Ao 1657 d. 3 Julii på sitt 69 ålders år. Sampt oc hans k. hust. H. Mergeta Pedersdotter död Ao: 1667, 74 år gammal så och Sonen Peder Larsson Leutnant under Drag:ne uti Pålske Danske oc Curlanske fejden Anno 1645 etc. Sedan oc RiksR:t Herr Gösta Carlsson Baner Hofmäst. 3 år död 1675 9de Januarii 46 år åldrig Item Anna Hansdotter död 1667 halft år gammal. Orsa qui violat Deus ultor".

På gången under Lectret en grafsten med följande Inscription: "Här hvilar kronones Länsman i Westland och Tolfsta Wålbn. Herr Petter Lundblad som afsomnade d. 8 Maji 1759 tillika med sin k. Hustru dygdesamma Matrona Christina Lind".

Uti Vapenhuset en Grafsten med följande Inscription: "Under denna Sten hvilar en trogen och mångårig dessa Westland och Tolfsta Församlingars försth Comminister och sedan Kyrkoherde Mag. Johan Anders Söderhäll, född 1713. Död 17 – jemte tvänne sina kära Makar Fru Christina Margreta Hammarin f. 1718, död 1753, och Fru Magdal. Jöransson f. 1723, Död 17 – samt några deras barn och anhörige". Jobs. 19 Cap. 24 v. Jag vet att min förlossare lefver, och han skall på sistone uppväcka mig af jorden".

Sacristian har hvalft tak samt en dörr av järnplåtar och ett fenster med jerngaller innantill. Uti en Masif jern kista förvaras kyrkan Silfver och medel. Kyrkans Silfver, Skrud, Böcker och Documenter äro förut uti inventario upptagne, och är deribland intet af antikvarisk märkvärdighet.

Kyrkogården omgives av en gråstensmur med 2nr Stegportar, den ene murad af Tegel med Spåntak och den andra uppförd av SlaggTegel utan tak med 2ne grönmåmlade Trägrindar. för öfrigt finnes på kyrkogården inga forntida minnesmärken.

Klockstapeln, belägen i Nordost om kyrkan är uppförd af träd under Spåntak. Deruti äro 3ne klockor med följande Inscriptioner: "Denna Klocka hafver BruksPatron Högaktad Herr Hans Olofssin i Strömberg År 1727 låtit på sin egen bekostnad omgjuta och ifrån 1 ½ Skp vigt till 7 ½ Skp 8 Lpd 15 sn. förökt, Tolfta kyrka till prydnad och Församlingen till nytta".

"Ljud och Klang är intet värddt När ej hjertat dervid följer. Mig är blott ett ljud förärt Som Metallen i sig döljer. Men den som har hjertat fått Samt i hjertat lif och Anda Och vill dock ej ljuda godt Får sig evigt ondt tillhanda"

"Denna Klocka är gjuten af Kongl Styckgjutaren Gerhardt Meijer i Stockholm"

På mellanklockan:

Defunctos plangens ad Templum convoco vivos Adsint ut celeres corpore mente magis Quum mea vox resonat docilis huc ire memento Nec tardet marthae cura sororis opus" - 1739.

"Then döda sörjer jag och lefvanden påminnas Att Han i Herrans hus sig väl beredd infinnes När ljudet mitt då hörs, så gack uppmärksam hit Låt Martha omsorg ei förhindras Systrens nit" Johan Palmroth.

"Gjuten af Gerhardt Meijer i Stockholm"

På lilla klockan:

Denna Klocka som väger 11/2 Skd 2 Lpd hafver Handelsmannen i Stockholm Peter Sten förärat till Tolfta Församling År 1727.

"Att med ett liflost ljud en menskas hörsel röra Är jag beställd af den som mig ha kunnat göra. Men I som lif ha fått, Er bör med Edert ljud I trones lif och kraft beprisa Herren Gud"

"Denna Klocka är gjuten af Kongl Styckgjutaren Gerhardt Meijer i Stockholm"

Vidare var vid denna förrättning icke att anmärka
År och dag ut supern.

Carl P. Psilander
Constistorii ombud

Ei Reuknow
C. & v. P.I

Pär Olofsson i Wallskoga

Anders Jansson i Ersta